

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

2 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 162 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

Крім того, у німецькій існує декілька різновидів вимови таких голосних як «О», (вузьке і більш широке), «Е» - більш відкрите і «закрите», «І» - більш і менш гостре тощо. Незвичний до такої диференціації співак не зможе вірно відтворити слова з врахуванням цих нюансів.

Крім того, у німецькій мові є фонем, які відсутні в українській мові (це, наприклад так звані «умляути» «Û», «Ö»). ще більше незвичних фонем для китайських співаків, серед яких зокрема R, sch, а також не існує парних варіантів зіставлення дзвінких і глухих приголосних звуків, менш рухливий і активний у китайських співаків губний апарат тощо.

Отже оволодіння технікою вокальної орфоєпії у виконанні творів німецьких романтиків є важливою передумовою опанування мистецтва художньо-досконалого й стилістично достовірного виконання їхніх творів.

Чжу Юйдань,

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,

Тетяна Осадча,

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ

***Анотація.** У статті автор розглядає питання формування творчих умінь майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорової підготовки. На основі аналізу науково-методичної літератури з'ясовано, що творчі вміння полягають у ретельному аналізі партитури хорового твору, визначенні художньо-технічних засобів виразності, активізації творчої уяви та фантазії диригента, яка спрямовується на втілення симбіозу власного та композиторського задуму, позицію лідера на всіх етапах створення інтерпретації, забезпечення позитивного психологічного настрою та клімату в колективі, реалізацію інтерпретаторської версії виконаного твору.*

***Ключові слова:** диригентсько-хорова підготовка, творчі вміння, інтерпретація музичного твору, майбутні фахівці в галузі музичного мистецтва.*

FORMATION OF CREATIVE SKILLS OF FUTURE SPECIALISTS IN THE FIELD OF MUSICAL ART IN THE PROCESS OF CONDUCTING AND CHORAL TRAINING

***Abstract.** In the article, the author considers the issue of the formation of creative skills of future specialists in the field of musical art in the process of*

conducting and choral training. Based on the analysis of scientific and methodological literature, it was found that creative skills consist in a careful analysis of the score of a choral work, the determination of artistic and technical means of expression, activation of the conductor's creative imagination and fantasy, which is aimed at realizing the symbiosis of one's own and the composer's idea, the position of a leader in all stages of creating an interpretation, ensuring a positive psychological mood and climate in the team, implementing the interpretive version of the performed work.

Keywords: *conducting and choral training, creative skills, interpretation of a musical work, future specialists in the field of musical art.*

Однією з глобальних тенденцій державної політики України на сучасному етапі є спрямованість на активне входження до Європейського Союзу, яке передбачає перехід вищої школи до нової стратегії підготовки кваліфікованих фахівців, здатних продуктивно та креативно працювати на рівні європейських та світових стандартів, готових до постійного професійного розвитку та самовдосконалення.

У контексті цих завдань зростають вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців і особливу увагу слід звернути на ефективність професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва.

Сучасний педагог-музикант повинен володіти не тільки ґрунтовними теоретичними психолого-педагогічними та фаховими знаннями, а й вміннями та навичками, які слугують активізації професійно-творчого потенціалу особистості, актуалізації творчої активності.

Одним із ефективних шляхів розв'язання цієї проблеми є формування творчих умінь майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва в процесі диригентсько-хорової підготовки.

Диригентське мистецтво є наймолодшим видом творчого виконавства, адже склалося відносно недавно (перша половина ХІХ ст.) і водночас одним з найбільш складних видів музичного виконавського мистецтва. Головне завдання диригента хорового колективу полягає у розкритті за допомогою засобів музичної та художньої виразності творчого задуму композитора, а інструментом реалізації задумів диригента є мова жестів, за допомогою яких він керує колективом.

Як зауважує С. Виткалов, для успішної взаємодії з колективом та досягнення високих результатів у професійній діяльності диригент повинен володіти низкою вмінь та навичок, до яких відносяться комунікативні вміння (вміння слухати, ефективно спілкуватися, розуміти та використовувати невербальні засоби комунікації; диригентські технічно-художні вміння (техніка диригування), творчі вміння (інтерпретація хорових творів) (Виткалов, 2023: 18).

Н. Шинтяпіна у своєму дисертаційному дослідженні визначає художньо-творчі вміння диригента як «систему усвідомлених цілеспрямованих, взаємопов'язаних розумових і практичних дій, які дозволяють їй успішно виконувати логічно-евристичні, комунікативно-творчі та художньо-виконавські

функції в процесі художньо-педагогічної діяльності» і до художньо-творчих умінь науковець відносить уміння імпровізації, інтерпретації та складання музики (Шинтяпіна, 2005: 8).

Я. Кириленко вважає, що до творчих умінь диригента відносяться мануальна техніка, культура хорового інтонування, гра на музичному інструменті та власне трактування хорового твору (Кириленко, 2020: 37).

Отже, на основі аналізу науково-методичної літератури можемо зробити висновок, що творчість властива всій діяльності диригента і виявляється в уміннях спілкування, доборі засобів музичної виразності для розкриття художнього образу хорового твору та вмінні інтерпретації.

Великого значення у професії диригента має міміка та пантоміміка (погляд, вираз обличчя, посмішка тощо), постава (стійка, з опорою на обидві ноги), руки – провідна частина диригентського апарату, головний засіб спілкування з хором. За допомогою рук диригент передає своє тлумачення твору, розкриває його внутрішній зміст, впливає на виконавців.

Художньо-технічні диригентські вміння полягають у мануальній техніці диригента, до яких відносяться різноманітні диригентські жести (ауфтаки, точка звучання, метричне тактування, зняття, фермати, штрихи, динаміка, темпоритм, м'язова свобода, диригентські схеми) тощо.

В основі творчих умінь диригента, тобто інтерпретаційних умінь полягає художнє співіснування композиторського задуму та художніх ідей виконавця, тому «життя» хорового твору залежить від конкретного інтерпретаційного рішення керівника колективу (Кириленко, 2020: 28).

Кропітка аналітична робота над вивченням образу та особливостей будови твору, аналіз умов його створення, вивчення особливостей творчості композитора, вміння застосовувати слухові образи, яскраве емоційно-почуттєве сприйняття є підґрунтям створення переконливої та адекватної інтерпретації хорового твору.

Як зауважує Я. Кириленко, хорова інтерпретація має свою специфіку, яка полягає у властивостях матеріалу автора, завданнями, які ставить перед собою та колективом диригент, а також особливостями роботи над створенням інтерпретаційної версії (Кириленко, 2020: 34).

Також, слід звернути увагу на те, що безліч різноманітних художньо-технічних проблем, які можуть постати перед диригентом та колективом в процесі роботи над музичним твором, навряд чи можна заздалегідь передбачити, адже ґрунтовна робота над партитурою на всіх етапах не є гарантією яскравого та досконалого виконання. Наприклад, диригент досконало вивчив закономірності дії засобів виконавської виразності, але не зміг практично втілити отриманні знання.

Донесення до глядача особистого тлумачення твору та створення власної стилістики концертного виступу багато в чому залежить художньо-технічного рівня колективу, вокальних та акторських даних учасників, сценічної мобільності, емоційної виразності тощо.

Отже, підсумовуючи зазначимо, що творчі вміння майбутніх фахівців у галузі музичного мистецтва, які формуються в процесі диригентсько-хорової підготовки полягають у ретельному аналізі партитури хорового твору, визначенні художньо-технічних засобів виразності, активізації творчої уяви та фантазії диригента, яка спрямовується на втілення симбіозу власного та композиторського задуму, позицію лідера на всіх етапах створення інтерпретації, забезпечення позитивного психологічного настрою та клімату у колективі, реалізацію інтерпретаторської версії виконуваного твору.

Література

1. Виткалов, С. (2023). Особливості комунікативної взаємодії диригента та оркестрового колективу. *Інноватика у вихованні*, 17, 18–26.
2. Кириленко, Я. О. (2020). *Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки*. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка.
3. Шинтяпіна, Н. (2005). *Формування художньо-творчих умінь майбутніх учителів музики в процесі диригентсько-хорової підготовки*. (Автореф. дис. канд. пед. наук). Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Київ.

Марія Заіменко,

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Криворізький державний педагогічний університет
Науковий керівник: д.пед.н., професор Наталія Овчаренко

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Сучасні складні обставини, у яких знаходиться сучасне українське суспільство, пов'язане з військовими подіями в країні, ставлять нові завдання перед вітчизняними учителями, викладачами, які передбачають врахування фізичного, психо-емоційного стану дітей, студентів під час освітнього процесу. Реалії засвідчують, що зросла кількість дітей і молоді, які мають особливі освітні потреби і потребують інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти.

На думку Т. Скорик інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти змальовує найголовнішу демократичну ідею про те, що діти є цінними членами суспільства, а також активними його членами. Інклюзія полягає у розкритті кожного школяра за допомогою достатньо складної освітньої програми, яка відповідає здібностям, враховує спеціальні умови, потреби, підтримку, яку надає психолого-педагогічний та медико соціальний супровід [2, с. 172]. Тому, зростає необхідність у формуванні інклюзивної компетентності майбутніх учителів, здатних навчати учнів з різними освітніми потребами.

Чжу Юйдань, Осадча, Т.	ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ДИРИГЕНТСЬКО-ХОРОВОЇ ПІДГОТОВКИ	49
Заіменко, М.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	53
Ситніченко, К.	ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	54
Тан Сай	教学大纲及其在提高未来声乐教师自主性中的作用 (СИЛАБУС ТА ЙОГО РОЛЬ У ВДОСКОНАЛЕННІ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ)	56
Подойніцина, К.	ХОРЕОГРАФІЧНЕ МИСТЕЦТВО В КОНТЕКСТІ СИСТЕМИ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ	57
Казакова, А.	СУТНІСТЬ І КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ВОКАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	58
Полуніна, О.	ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ВОКАЛЬНИХ КОНКУРСІВ ТА ФЕСТИВАЛІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ	60
Симонян, В.	ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЕСТРАДНОГО ВОКАЛУ ДО ПРОВЕДЕННЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИХ ЗАХОДІВ	62
Халфіна, О.	ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ХОРМЕЙСТЕРІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	64
Іванкова, Т.	ПОПУЛЯРНІ УКРАЇНСЬКІ ЕТНО-РОК ГУРТИ, ТЕНДЕНЦІЇ СУЧАСНОСТІ	66
Юань Цзінцзе, Клюєва, С.	РОЗВИТОК ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ	68
Чжан Яжу	ОСОБЛИВОСТІ МУЗИКИ БАРОКО В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ МИСТЕЦТВА	70
Алгаєва, Н.	ВІДОБРАЖЕННЯ В МУЗИЧНОМУ ФОЛЬКЛОРІ НАРОДНОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛІНАРІЇ	73
Ці Венхе, Батюк, Н.	АКТИВІЗАЦІЯ УЯВИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ВОКАЛУ	79
Янь Пен	КОНЦЕПТ «МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ»	82
Кьон, Н., Усова, Г.	VECTORS OF FORMATION OF ARTISTIC AND STYLISTIC COMPETENCE OF FUTURE VOCAL TEACHERS	83
罗晶 (Ло Цзін)	关于未来声乐教师掌握欧洲声乐艺术的问 (ДО ПИТАННЯ ЩОДО ЗАСВОЄННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА МАЙБУТНІМИ ВЧИТЕЛЯМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА)	84